

Valdur Luderq
elklass 1938a.

1

elima hunitavaim merreis.

Oli üks hilis seigisene õhtupoolik, kui astu-
sin tallimaa laevale, - vastu oma uue eluratsa.
Tundus ja see talajal nii lõua- ja hunitavaima
et välisingi selle oma uueks tunistusalaaks. Oli
kiel varemaltki teinud mõnda lähikast mere-
reisi, kuid need olid ette võetud peamiselt
lõuaks ja ajakütteks.

Nal mõni tund askeidust ja juba vallandamine
laeva otsad sadamakaist ja algas minu esimene
reis merevehma. Sõit oli ette nähtud Prantsusmaale,
saga siis kogu nende kaugete „uudkasti maale“.

Esimene päevad tõesti tundus see kõik nii
hunitav ja lõbus. Ihud olid plused ja väikesed
ja mis pidi seal olemaagi siis mitte maldid? Saamist
oli kena, sõit läbi taani väinade, kus üks maadik

rahaldas teise. Need, kui olime jäänud
välja Põhjamerelt, algas hoopis teine ajajärk.
Ja nagu Põhjameri alati sügiseti, oli ta
Seksordki kaunis rahutu ja tekitas meile
kaunis palju tühjaid suuri lainetusega.
Need jäid siiski lumel näolase
sõida järel, mis teise eesmärgi Prantsusmaale.
Siia oli veel mõned tunnid mööda ja
üks ja kinnitasime laeva otsad Ruumi sadamas
sadamakaile.

Me, kes oli vaatamist ja imetamistäiepalju.
Oli ja kõik uus ja uus mitte mähtud.
Saunati oli raske harjuda sellega, et ühesaand
ainastu sõna neudega rääkida ja euga
puudus väimatus, ka teatid saada asjadest
mis huvitasid. Päevad seal suurlinnas möödu-
sid kiirelt ja algas jälle tagasisõit kodumaa
poole. Aga see ei läinud enam nii lihtsaks

3
Aga oli muutunud sügisemaks ja meri oli
kaunis rahutu. Sainu kogu reisel kuu tühjaks,
mis minu merelule andsid hoopis tise ku-
jutuse. Et kingega olin harjumata, otsustasin
audas, et loobun edaspidi kaasa sõidust ja jään
jälle edasi maale elama. Aga sadamas lenu-
mesid kõik need lintsutused ja mõtlesin, et
eks täin veel ühe reisi kaasa teha. Ja nüüd
on monolst reisidest saanud aastad ja ravalt
need nüüde lõpevad, kuigi selles mõnikord
põhjust on olnud. Aga enam ei paista tani
hoosilena, kui ta oli seda varemalt. Need
see reis jääb mul malle, kui esimene ja
saga ka alus minu uues elukutses.

Minu huvitavam mereuis.

Kuuldes huvitavaid jutte vanemalt merimeestelt, nende seiklustest itmamerele, kui olin veel poisikene, otsustasin itmtingimata minna merle.

S'ellens alustasin reisü Saaremaalt Tallimma, kust laotsin leida teenistust Eesti laevadel.

Et aga mul aimugi ei olnud sealsest elust-olust, mis valit-
ses tol korral meie pea- ja sadamalimmas Tallimmas, jäin nagu
lind oxeale, ilma teenistuse ja kohata, sest tol ajal valitses
meil veel see n.n. „onupojapolitika“, ja kotti said ai nult tuttavad
ja sugulased. Et aga minul neid kedagi kes leida ei olnud, alin
end ise summitud välja aitama olukorrast.

Ekkei käisin ringi igapäev, küsides kohta, kilt ühelt, kilt teiselt.

laualt, kuid vastus oli ikka vanatuttav: „Tulege teinekord,
kohjuas praegu midagi ei ole.“ Sellest tulenev vastusest
lõidinenuna, otsustasin ette võtta enda arust midagi
paumat, ja see oli: lüüda õmme väljapoole kodumaad.

Tutvusin samade mõtteosalistega ja otsustasime reisiv
ette võtta lähemal ajal, et lüüda välismaalt parimaid väimelusi.

Kuna meil puudus raha selleks, siis pidime soovitava kelle
salaja. Kurisime koostalt laeva mis sõidab Prantsusmaale,
sest seal lootsime lüüda endale rahu oodatud „Kaananis maa“
kus oota ainult puu all uuni viinamarjad suhu suuavad.

Nii siis otsustasime reisiv; Pasa ja hilja pugesime sõjapenerisse,
kus olime vaikselt kui hiired, säetolmus ja ootime kannatlikult
laeva väljumist. Kuuleme hommikul lähiugamini siravateid
hüüdeid, saad käiaast ka meil ligidalt mööda, siida värisest
santes et keegi võib meid lüüda, meie „salongist“ kuid ometi möödas

õimeliult. Ootame kannatlikult laeva liikumatahakkamist,
sest meil arvatakse on juba päev möödas, charki val pole saanud lõuna

Nümaes ometi lahkuvad töötamast riiksid, kuulda on siit
aseldamist laual, viist panuvad „mureklaariki“

„Nüüd viist on tulnudki see liikumise aeg“, arutame enda keskel,
sest lase hakkab masin liikuma nagu kardaks midagi, ja
jääb uuesti seisma.

Süis on kuulda äige suurt segadust ja kähra, nagu mõnel
poliitilisel kõnekoosolekul, ja nüüd segab seda hämmi lume manima
ja rüüjate kolistamine katla ruumis, kuna aga laeva profillid
hakkab ühetalviselt jäotama reit. Kord seisatab val ja algab
uies, viist andis maha lootsi.

Vastu laeva külge loasub rüüjate reisi, mnda raugemate
lähel, teul ringub ja kuulda on lumedaist müürki, mida tule laine
hüües vastu laeva läbi jõuga.

Olame enda arvates sõitnud juba mitu päeva, ~~et~~ peadub
abinõu ühenda aja määramiseks ja oodates sammalt
millaal kord juba peaks kohale jõudma, kuidunud nälgist
ja söe tolmust.

Kuid nüüd tõmmatakse riips läbi meie elamist; päris
chmalana paneb; kuli tule õnnem meie „salongi“, siis oel
mees järele, osmalt rüpatab tulijagi, sest oodatud suitsu
vaatarad vastu kolm neegrijooni, kella vaad sõltuvad
valged sõitmad. Kuid tulija rohmikus kaob rühe ja vaatab
lõna ningi siis käsutab rõõks rühes „coman salid“, khes
käiga palju ütleva liigutuse, millest järeldame, et tuleb meil
meie õnnis salong' maha jätta ja vist on meie oodatud
õnnemaale jõudmine riips läbi astunud. Nii ka kuli täiesti
meie mõtte kohaselt. Tänuvõime mehele kes tutvustas meid
sõitmisle kui „blind passasir“, seda peale vormilise

kuinimuste ootamist Taanimaale saadeti, kus osmalt kui
soovimatuud inimesi kinni hoiti ja siis jällegi kodumaale proole
tule saadeti. Kuid kord jällegi hakkasid paistma Tallima
toornid, oli süda raske, kogu neli õnnetu aisa üle, ja pealegi
tuli vastust anda oaduse os, piiriseaduste rindumise, pärast.

Minu huvitavaim merereis.

See oli hilisnigise homminut, kui tohtis lasti meie „otad“ tuntuud inglise kaubasadama kaist. Laeva koormaks olid suured säed, mis olid määratud üle suure „lombi“ – Argentinasse. Argajalt lisab laev kiirend, jättes enda järle vahutava veeja ja hulga pisovaid kajakaid, kes nagu jumalagaajstkes lehvivad omi valgeid tiibu. Inglise udune ilmasti andab end tugevasti tunda, juba varaselt kaob silmist ranna siluett ja ümberringi on vaid kerge, hall ud. Kindlate vahetega järle last laev kiirendab tugeva auruvile huke, kiirimees silal puurist silmadega üttu, et näha üha ^{vaagimata} munda vastutulevat laeva või midagi muud, mis aeks tul es meie laevale.

Seikimiseend, kuhu kuulun minagi, on ametis huke eimiponemiseja. Aetatakse rased hukeid äestise kõvale, kaetakse need kolmekorda presendiga, võlutakse kiini, et teha neid tugevaks ja tormipidavaks. Nausti ongi dux plaar, müvald võib, sise minna.

Paar päeva peole võljasõit. Biscaya — meri, mis mi kiireks saanud merenuest kesel oma hirmsa järse lainetuseja ja kiirelt muutuvate, tugevate suultega. Kell on 12.00st. Tulome

19
vabti, varustatult sõjaväele ja sõjaväelastele, kuni elu-
ruumid on seal, sellepärast peab üle eesoleva mine-
ma, kus aga praegu on kohasid aina valge
müri. Kuivadagi üle luuvalge hipatis jõuame vii-
masi kessele, üsna mees lähel pool oma igava
sellistise, raatimata juure, kuna teine vabti ja
priivalt keiser. Vähe aja järele perisel sõltel
telegraaf masinasse, esut näitab pool käinu,
tugeva kinnituse tõttu ei või enam eelpe üs
pidada, surubasse lauru mina rooste tuult ja
mi, kotta kinni hoides loomine sõpärä.

Lõpuks siiski mõõdas see kurruskuhi Bir-
cago mi. Naccavaad paistma traditsioonid
loodame varsti jõuda parvaõhtuult püreeks.
Lm on ühineguult varune - juba harsal, lase-
rii tagantpoolt luult tegema ja seega olemp
jõudnud parvaõhtuult püreeks. Lätine Cap.
Verde'i ja Canaria saared tagapärast rühad rühad,
piirame deilt lundavast katu, kuivatame nuid osa
ja jätame mäletusi pikast reist.

Jõululaupäev. Lõputamine ju 12 tõi. Õhtul
pasa traditsiooni kohaselt jõletame ka jõule -
püüd, mis on juba aegsasti lauale toimetatud
mitariseast maist Baltimore kaldalt. Peale
seda annab kapten meeskonnale, nagu jõule-
kingies mõned pudelid ühinegu ja heimi, mis muudugi
tõstab meele - jõululaupäeva meele.

Õnõduvad esimene ja teine päevagi, päike on
juba kavnis eum, räägitsame, et kolmapäeval alme
sevaatori all. Lõunapühil õhtul järele kõva kella-
helin ja aurule. Jooksmine duks: vaatama, mis seal
on, sest rõholla midagi imetust, päästipaatide õppus
või midagi muud. Kegi rannamüri, sellel küser peas
müel tõlkitud nimi, "Naptun" räägib kaplimga inglise-
kult. Mõistame said mähku, et ta nõuab kätja anda
neid muremechi ja reisijaid, kes pole enne veel dekaatorist
läbi sõitnud.

Õnõndume siis need ristilavad sõnber, "Naptun"
reisid on arvult 21. Eriolgu lastakse ette mereadus-
sed, mis haritumale seaduse just varsti kärsid, nagu
näit: viiekuul mõõda, võitri viie ju. Peale seda hõle
meajamine. Suure juunaga, avilasse juua muust
reile, kes kantavad merchaiguid ja lõpuks siis
see lastakse sõlmi märgpääs lastore oasampungu
sima juunde jühitud slongi abil. Siis tule ristimis-
püüdnused ja olempgi, "viispaat maasena" ja
loodame varsti näha seda muinajutulist mäh-
mitemaad - Inuerekat.

Minu tööpäev laeval.

"Hello prjad! See on tõusta!" 18.1738.
 hüüab "saba" ruukvi ventilaatorist sisse.
 "Tuba jälle tööle!" kumutakse.
 Ringutame pois niii, et need ilma rahi-
 sevad. Pea valutab õhtisest pummelosa-
 misest veel ja käsi on kiiv. Aga pole
 parata, aja oma valutavad kondid
 koost välja, tõmba "dummed" selga,
 ning klaas kohvi joodud lähme iiristeil
 jätele ruukvist välja. Igamees oma vinti
 juurde, jäi ju meil eile töö pooleli.
 Laadime kuuas metra peale, Portmanthi
 jaoks, Inglismaale. Tähtlikult algab

neil töö" kell 7 hommikul, aga et laadung
nail olevat küe iresomuga, siis aetse
meid juba kell 5 tööle. Lasime vintriidelle
annu peale, ja need hakkavad suriseles
töötama. Peab laskma enne rojerssi minna
vintri, muidu ei tohi tööle hakata.

Soomlastest „stomerid“ on juba kohal.
On inimesi mehed oma nahkpõlledelga
ja ülespühitud otadega saabastes.

Kinnavad icsa: „Percele Viinprojav“.
„Aray!“ ja vintriid panevad saagisoles
töötama. „Let go!“ hüüab haagimees
ja viinan pikkamini plangustaagi denile
maha. jälle „aray“ ja „let go“, ja nii
läheb töö täie hunaaga.

Vintriide käepidemed muutuvad juba
pärss kummaks aumust ja kõrvetav juuli-
päike peavohal teeb su niivõrd
tuimaks, et ei kumlegi, muid kui

27
haagimehe komandamist. Käed teevad
masinlikult liikutusi, mis vintri käitamisel
vajalikud. Tööta nagu marminimene.
Palav on, lämmetavalt palav. Ja
vintriide igavene raag paneb pla
põhitama. Vaatan kaadestades kapteni,
kes testub silaäärele, lmeaga näol, mis
iga vähima väärtsuse juures valmis on
pistma sinema.

Kõik läheb hästi! Täpselt hüüatud
ja viiratud plangustapiid masinavad
konalivult teinle. Ja töölinidni, eginides
kapteni juuresolekust, liiguvad oma plangu=
kandamisega kiiremini kui muidu.
Töö on lõpule jõudmas ja kell 2 tahetase
välja sõita juba. „Vanal“ on paberid
klaasid vist juba, et tal aega on
sõlale passida.

„Tahaks olla selles passusõituga
nahas“, mõtlen, „mis tal häda on,

pole tal vutris kõheda ega midagi.
Vastab pealt, kuidas teised tiitavad.
Aga eks tal ole need ajad ka läbi
tehtud ja mured vundllest suuremad,
kui näitaks mul. Ta kätte on kõiks
meie 28 inimese elu, kes laeval teenivad..."

"Stopp!" stoppan, aga hilja! Olin
nist niivõrd mõtetse laskunud, et jäin
hiljaks stoppanisega. Raskatus ja luss-
vairi joorset vingspudades läbi luss-
poomi ostras sleva plovi, aga ilma
haagita. Tõmbarn pea kõvale ja
vairi langes laskatades cleneli.

"Katri! Lärs, kumam." ehmatan.
Vaatan vaugi sõlla peale: vana
jõllitab mulle ostra nagu härg
tuerole. Tüan, et ta on tulimas.
Ja tuliigi: "Palgest maha! Paar
stoppi veel hiivata ja teema

hiivab väieri poolt. Kes kannab kui
jädme hiljaks, teie oti mina?!"
lõugab. Kariju kui tahad...!

Täinimes joorset bixeni ja meisliega
siina ning parandame vaa nahkuri.
Kui varend tund hiljem tiitatu
endiselt edasi, aga palju ettevaatli-
kumalt kui enne. Vauigi pühkris
südamehäiega vllalt minema, nii
et valge müts vilgatas korra vee
vahel ja kadus.

Tigija käes juhtub mitu mõnda!
ütles vauarõna. Aga meie, kabin" pole
uda vauarõna vist kumagi kumunud.
"Palgest maha!" on ta laskooniline
otsus. Ilivane viimasid stoppe
ilisse ja laev ongi täis. Soomlased
laskuvad oma, hiivast- hiivestega
laevalt. Hmub püksirihla lootriks

ja lähemini öist lahti. Pean minema
kohe rosti ja just "vana" selja taha.
Siida püüdnud see, kui astun tepist
üle kollale. Aga vana ei selenud
enam midagi. Põmitas küll vähe
tugedamini kui muide. Mehed
seovad tekklaadnagi kõvasti ruttide
ja vaientega sinni. Inkeritile pan-
nase stoppeid ja roolinetile talid,
peale. Mures on kõva tuul. Lääne-
taevas punetab on vist tugevat tuult
võlata, aga vana muide ei lasus
kõik asjad nii tugevasti sinni sõnuda.
Kui laev on klaar, lastame priivaht
kõisse ja vaht jääb välja. Klassikell
lõbb 4 paari pauncurid ja meie vaht
on vala. Linnu kurssi SW ten W järgmisele
rolinisele üle ja meie vaht lähed

31
kõisse. „Olgu tämatud, saab 4
tundi oneti magada,“ mõtlen.
Algas see igavene mel merevaht
neli tundi ja neli tundi. Kui kostab
see kuus päeva.

„Oh eksime juha ilmond
Inglismaal!“ mõtlen ja sinu
vist.

Otto Avik

Tööpäev laeval

Alljärgnevas kirjandis püüan mulde tatada kõiki neid suurel raskusel mit-kest harilik kodanik, kes elab maal midagi ei tea.

Laevaga sadammas sihtis äratab meid vahimees hommikul kl. 6.30, pannes lauale aurava kohvikannu ja võilibu. Kuid ärkamine, oh, see on nii nuttult raske; pealegi kui olla kse käidud öhtul maal ja proovitud neid häid veinisorte, mida lahked kõrtsipapad nii lah-kele hääl pakuvad.

Ja vaine vahimees, ta kohusets on mehi õigeks ajaks üles äratada, või muide saab ta saba-kiivri-mehe käest praagada. Ta koputab

iga minuti takka ühele ja teisele külje pihta, rebib telki pealt ja hahiseb, et kell saab varsti siitse. Pikapeale aitakse end jalule; nii mõnigi kurdab pea-
salu ja katsub kõrvetavat suud (suud) kohaiga üisutada.

Ja tõesti, kell on juba siitse, sest saba ilmutab uksele hiiudega:
"hakkame pihta, poisid!"

Muuses pean mainima, et laavas kus on "metsavaht" - postman almas, siis hõikab see mehed tööajaks välja.

Tehke vianes on "sabal" juba teada, kuhu kedagi tööle paus. Üks juhataetakse siia, teine sinna. Mõnikord saab töötades sooritada eht akrobaatlikke numbreid.

Väitaks ülal 20-30 mtr. kõrgusel

35
masti tipus värvida, ehk viia seal ühtlasest plokiist läbi lipa nööre. Samuti tuleb rähvitavaliselt lätseida roostehaamriga laava küljel, või jälle minna külma tuule ja sajunga kõrsta otsa, võtta ühes sooda-vee ämber ja alata taluma maha pesemist. Jahu, tööd, seda on laavas külluses!

On ju üldiselt tuntud sõna meremuste keskel: "enamus lõpetab tuli põragus, kui laavas töö."

Isaaranis kiired on päevad, kui olakse kusagil Inglismaa sadamas söetraansi all. Kümme minuti jook-
sul on juba üks ruum täis laaditud ja kohe tuleb laava edasi tõmmata ehk "haalata".

Ühepeale pannakse suuremas küh-
vris juures nende ruumide kühke

kinui, mis juba valmis.
Kui laadimistöö valmis, algab
kohe ärasoit, sest laeva seisupäev
maksab kallist raha ja seega
ei luba laavamaht, et laev
tegevuseta seisab.

Pärast tükki juhtub väljasoit lau-
päeva õhtul ja siis mõnigi mu-
skandi naavlasest sõber kirius. for-
saunade sõltiv* (nutud mered)
ja teisti toob libeda tunde rindu
kui mõelda neile, kes elavad maal
ja võivad puhata oma nädala-
lõppu.

Kuid lõpuks saabub meilegi lau-
päeva õhtu. Mehed, kes asuvad prii-
vatti, tulevad sisse, et kõige pealt
võtta korralik ühine pesu, sest
laadimise juures õhus hõljuvast
sõetolmusest on igamees saanud

87
eht „Kus, usk.“

On lau merel, siis on laavaku
kui korralikult reguleeritud ma-
sinavärk. Algab n. n. merevõit.
See on iga nelja tunni järel
vahetavad mehed üksteist, olgu ööl
või päeval. Kui kilavad kella-
löögid, asuvad uued mehed kok-
tadele. Üks rootliratta laha
pidades silma kompassil min-
gionguse WSW või ON O pool,
mis kursoriks antud; teine kol-
mas asuvad „look out“; see
on vahimeestena „välja vaatama“.
Nii lähel laavaku merel edasi
oma neljatunniliste perioodide-
ga. Pika reisi ajal möödu-
vad päevad, nädalad ja isegi
kuud selle ükskuisse vahitamis-
tuse tihed all. Kuid selliga

harjutakse. Mies, kes tuleb oma
priivvahti, on alati ülevas meele-
alus, sööb mitme mehe ast ja
kõikide kogu koosseis.

Meieina korrapärased pulsiröö-
gid, läeva ööbumine ja laintu
kohin - kõik need mõjuvad
nii, et meie merekaru magab
juba viie minuti pärast magu-
sat und. Muudugi tulevad
unus ette mõnikord kodu ja kat-
lid, - siis ollakse pahameeli sõb-
rale, kes väljas, kui see tuleb sind
äratama, kuna neli tundi on
varsti möödunud.

Leitakse end jälle reaalse elu
tallimaal - õõtsuval laeval ja
ei mitte kusagil kodusaare vil-
javäljakul või tõmmuvõrelise kau-
nitari kallistuses.

Nii on meie mereväe töö laeval
ühesugune pea üldiselt.

Kuid ei siiski. Meie Eesti laevades
valitsevad töötingimused on eran-
diks, kuna seal peale määramai-
tult pika tööaja jagatakse oht-
rasti söömu ja kogu vähe palga.

Seda alume peadegu õrgustatud
kandma nime „Valged Kulid“,
millise nimega meid kutsuvad
meie välismaalastest kolleegid.

A. Kallaste.

Minu tähepäev laulab.

"Poisid ära, kelle saab vartti sisse!"
 nende sõnadega kählikult astas protsmani hommiku ruhoi unust sisse. Kõlameisameilt kuulduid ühisid häält – mõni kural teise kätte, hirmotati kasi kõrvalt üle pea, tahtis nui kümmed minutid kasutada lamamissuks. Peened ajorad undid, protsistokik, kaadoti protsmani, niikui oleks lema teinud kadu, mis sunnib meki teisma ajal, mis uni parim. Ühed käivad unust nägudega ringi, juba minud ei leia sisse, teiste saavad kadunud, ja need sõrdu kuulduid tasast kinnust kaastatki aru.

Karast mehed jõudnud kiituda, kui katal ühelt üle. Tähepäev algas. Tähepäev, ja niikui kapi juures näis kike töö. Protsmani ainal nautu jukisteid, mida suvi läheb tegema, jaotatu ühtlasi raskarast tähepäev. Kes närima, kes jälle rohtet kloppima. Täid, mida on laarar, sellest juba

paudus ei tule. Nüüd ilmaga rüügas, kataga
-ega süüsi mühed valad ei ole, jäteti sööma
teid, saavad nüü rüüga. ja lausa teid nüü
rüüavad, et nüü rüüga ja tees. Söö nüü rüüga
pajja nüü teetud ja teetud.

Õied pausmansi pooll rätte jukotatud, algas tala-
sile pausmansi värgipõõs laava külge. Talas-
sivad kinnitused, kinnituse rõõpudeli alus sinu
peale. Algas raste mahaheppimine laava seest.
Klaasist kinnitused kaotatud, rõõpudeli fõ-
torate kaotatud talas uudemisega, raste
laava külge, tuus nähtorale plaadi, millel paadid
arvult endre raste järgi.

Peet saunas kõigut isavõlataret kerkivõtta,
jo raeti: ne kuulutati kerkimiseks, kerkimiseks
kerkivõtta juure arulatare teid; mehed, kuhtel
linnas otuud, räägivad ikkui kerkimise. Peat
kerkimiseks jätke teid. Peat 10 kerkimise-
jako räägivad, peat sõnnust mehed kerkimise

[illegible]

Kirjaga tulid kiirimius meeskonda kuni;
 andu teada, et kuni kaksu tänu nel kitiyari,
 kiirji unu si kuueldu rasku prot. kuueldu mekett
 Inoraid ütenu larrapormuste, praktikate arv.

set kuigi ei saori ja vastu ääd niisuguse murele.
Kõrge rahumus teatas, et üks neim on liiki.
Murend lähel teile, üastike järele pannakse
nuurikusega kinni, lastakse poornid alla, kogu
tasse lastitud asjad teilt ära, tehakse kõik
mureksid - ja mureks viib alata.

Kõrge sammus üks lastega kumand-
sistat. Kõrge sammus masinavõrui ja tiivri-
mureks põhjoniüks. Murend tõmbas röövid,
murendega laer oli kinnitatud koi külge, siin.
Kõrdes need ühtlasi peeti.

Sadomareust röövidu lahkut lastu, mureksid
ajal mureks, neli teudi röövid, jälle neli teudi
su, magamas. Kõrge röövidu ajali, mil laer
jälle stadi kinnitatud teie sadoma koi külge,
kuigi rahumeel mureks alla mureksid mureksid
teideldu kinni ja uduga, su su mureksid kinnit
sadomareust jöödmureks.

ellinu tööpäev laeval.

Atland! Juba mitmendat päeva
lõksus meri, üks laine eest ja
teine tagant - käänavad laeva
nagu seassa, vinta - vanta! Taevast
on katki ja laev vett läbi ehk
mureksid "lõksib" ja lained uhuvad
üle teie. On jällegi ää, millisel, õige
inimene ei lahku mugavast koodist.

Olen ära äratatud. Pöördus
viisteistkümmend minutit keskööst.
Riietun. Tõeldes vastu koid, kall-
utades keha süü - sinna, tuikudes
ja kareldes pikkesti silles rebimisel.
Jõudnud kümne minutiga valmis,
asun "passima" aega, mil saaksin

Kuivalt aktsist - kestels. Toodus moment.
Joosenu - tõuseb laine - laevakuu krik-
kib-vajub raske mulinaga. Kohutav
veevahet tõuseb kummisaabast päti-
vini. Tain, jõudsin! Järgmisel
silmapilgul lööb roheline veekahi
poolse trupini, loputades veel
kummikuid.

Liivises tilal sillal vile - all
lõigatakse midagi vastu! Juba
logi vile?! Tunnid, kuidas rool
sunnib laeva murdma põeki vastu
lainet.

Ronin sillale, on ju minu
pidada esimene "roolitorn".

Vihm ragiseb vastu kahi-
aktsitseri õlijakki komandosillal.

" $NNE\frac{1}{2}E$!" annab lahkuv
sellsimeus mul pimedas teada, ise
jooste küünitõmbunult lahkamatu

47
vihma all, puhkama.

Küüd, alles varjulises rooli-
majakeses, silmitseu pimedusse. Laev
ujub üksi silmapiiri timalal tõõril,
tuled läigatavad vastu mustalt laine-
tunjalt ja all masinarmumis värisel
marina monotoonne rütm ammu -
tuntud taktis "võltsiit". Zemas
vilgub kalalaevade tulelõppeid.

Kerge töö - liitkines. Paumale,
vasakule - nõnda! Laev jookseb
kurvil. Tunnid mööduvad. Tuleb
paarimees mind vahetama. Annud
kursi üle, kaon sillalt kõõki, saaja.
ellidagi erilist ei juhtu. Tuvkudes
möödub aeg kiiresti - veerand enne
nelja ajan järgmise vahetuse üles
ja täpselt "klassi" lõõmise ajal
võltsu logi ja olen sellega lõpetanud
oma sekordsed kohustused.

Enne magamaminemist jään
sel vähe ringi vaatama. Vihm on
lakanud ja põgusad kumkiired
joonistavad veel pika, pika sillerdava
vöö. Päris kena oleks olla ... kui
poleks kohustusi. Sõita roh- riisama!
Aga äiti - kus siis surmit kolama ööi
mööda laevalagi ja tukkuma reelingus,
kui sinna ei surmi just mehaigus.
Töö tehtud - koht leid ja koisse, et
hommikul jälle õigel ajal platsis
olla. On meil pistnud sellega, kus
on see üks või teine, või missugune
klatsijutt kodurahas praegu kõige
põnevamalt pölvakorral. Ei sobikski
praegu sinna oma võidunud kampsoni
ja älist või tahmast mustade käpp-
adiga. Lähem parem kajuti, kus paari-
mees on parajasti, vahist tulnud
küti, lõpetamas siht oma lugemata

49
anekdootidest, riskad mõne soolase
sõna sekka, asud hundiisuga toidu
kallale, ja siis - koisse.

Järgmised kolm tundi on rahul.
Ei taipagi, et laev kõigub, vint ra-
putab ja vahel põntatatakse nagu
liigla peunkaamrija vastu laeva-
parrast. Kui kõik järsku vai-
kuseks jääks - siis, nii naljakas
kui see ka on, kõik arvavad kobe
tüks.

Kell kaheksa! Panen pul-
dan - tööülikonna selga ja asun
tekki. Täid on mitmesuguseid ja
üks rääkalamaid seisal ees. Pesu.
Rooman relikväärikat seetise
vuga täidetud ämbri järele pääste-
paatide all. Kaabin ja lõputan.
Selle töö lõpetanud, olen peast
jaluni läbimärg. Rõõul olemine!

Järgmine töö. Tuleb põleerida
terved miidid vasse, alates masina-
nummist ja lõpetades rülemise tehiga.

Tuleb siia rippuval tellingil
tulise pidiex kääs, mustaks värvitud
laeva küljel ja liigutada värvipintslit
kahenks tundi järgimööda. Tuleb
värvida laevatekki postomani
ärritavate konalduste saatel;
kaheteistkümmest tunnist tuleb
madrusel reljaks tumiks viietuda
soojalt ja ronida silda, et
tõlita oma harilikke meremehe-
kohuseid. Need tunnid on
teretulnud puhkus.

Harilik madrus, kelle
elu on selgumurdv rikkimine
pidikesitõusust loojakuni, on ava-
mulselt kade ja pahane neile
„õnneseentele“, kes on määratud

Kergele töödele komandosillal.

Kui järgneb tund-tunnine,
päev-päevane ja kõik kordub, algab
otsust pööre. Midagi pole uut!

Enne lõpet pöörus tuli, kui
laevas töö.

E. tlane merimehena.

On raske, olla ise eestlane ja merimees, rääkida eestlasest merimehena, sest tuleb arvestada, et ka napoleetlasi ei räägi endast halvasti. Aga kuna seda rääkimist ei olnud mitte iseloomu arvamus, vaid rahvusvaheline, siis püüan rääkida rahvusvahelisest ootusest eesti merimeeste kohta. Samuti võiksin rääkida ka merimehe elast seal seisvate eestlaste enesest arvamusest.

On üldiselt teada, et eestlane on hinnatud ja isegi otsitud mees väliskarjades; seega peab ta olema parem paljudest teiste maade merimeestest. Meie meresõitjad juba vana ajal, mil nad

olid tihti ka kardetud mereöövelid, olid
inimluseobjektive teistele rahvastele
vapriuse, osavuse ja võimevõime poolest.

Et meie rahvas on inestantsaim
tulu- ja tegevusalles just meri, selle on
looduslikud algtingimused põhjustanud
kui vastame Eesti, siis näeme, et tal
on suhteliselt väga suur merepiir-koh-
mest ^{millest} päras veri meie väikest kodumaad
- ja paratamatult on eestlased olnud
sunnitud tegelema merega nüüd
kui meie ajalugu üldse mäletab.

Loomulik, et ka selline aastasadu
vastand raskemine merega on iga eest-
se verre jätunud tilga merevett.

Merimehe elu on raske ja inimese
ne ning nõuab igalt sellele kutsele
andunudalt palju jõu, külmus verd mõi-
tust ja - armastust nii mere kui ka ame-
ti vastu, seda juba enesestõlgitamisest müt-
tes. Kõike seda ongi õpetanud ja annud
eestlasele loodus trugetuna maa asendist.

Värvilise rassi kuuluvate merimeestega
on eestlane võrdlematu juba valge-
rassile omase suurema mõistuse ja
loomupärase intelligenti poolest. Olee
põhjamaaalane, on ta õppinud võici
eluvajadusi looduselt mõistuse ja jõe
koostöö abil saama, kuna lõunapool-
semad rahvad palju saavad loodu-
selt puhtalt antuna, saavad tösta
või vähema tööga, mis neil elu-
vaja. Sii on loomulik, et eestlane,
kes raskustega võitena harjunud
nii maal kui merel, neid raske-
si ületab ka argemini kui need, kes
seega mitte pole harjunud.

Eesti merimees, võnelede mõne teie
rahvusega, ei ole just suur inimene ja
nagu teada, oleme kannatanud palju
võimatu valitajate pärast ja omame
vast 20 aastat iseseisvuse. On loomulik,
et meie ei või omada sellist maaandus-
likku jõuast nagu praegused teised riigid.

ja sellest tingituna on eesti merimehele
võõras selline haalitus, nagu osaväes
teiste riikide merimeestele - oma riigipoolt
kuid ei harvaks meid merimehed sellepärast
või halisema ja kurtumisele üle, vaid
puutunse sama poole.

Mainitud asjaoludest näeme, et
eestlased on eeldused olla häid merimees
ja et ta seda on, teab ta ise kui ka
välismaalased. Muidugi on perfectseid
maandeid, kuid oleme vaatamas ju
üldist taset.

Eesti merimees võtab igat olu-
sorda merel kui sellest, mille tuleb üle-
tada ja kuis - või olusordil nõuab-
kas või võrdl. osast, mis ta teab, et
ka teised seda teevad niikasti enese
kui teiste eest. Ei mõtle ta kunagi
lõpule ega harvaks kiinivaid lubada
või harva pausi vahetama kui igat vält
vaja. Just see tekitab eestlaste himutavuse
et ta on teadlik ja piisavalt oma

kohustus ja teadlik, et vähesedki asjad või
muutused võtavad tulla suuri muutusi.

Eesti merimees on ka pühad,
kuid need on enamasti üldiselt laadi,
põlviliselt see nii nimetatud „napsivõtmise“
- aga see ei riku veel mehe vabadust,
vaid on samas loomuse näht, sest
kellel on rohkesti põhjust juua kui
merimehel. Eestlane võtab oma tupe-
vad napsid vastavalt sadamale ja
meeleolule ja jalgub kõveralt, kuid
kindlalt sammude saava, alles teades,
et järgmine päev tuleb olla omal kohal
mets mees sest välgas ning niid
tuleb teha lõpp eraldusele.

On vähesed maandeid ka eestlaste
hulgas, kes jaoval mõlematuiseni ja
võtavad kõigi maade pühad omaks,
kuid harilikult on need, suurte papade
väikesed pojad, keda maale ei võlga
kuihugi panna ja siis arvatakse nagu

oleks nad parajad merel; aga ka meri ei
taha rämpse ja jätas nad kuhugi sadama-
metsa hääbuma või mõistuse taastulust
ootama. Nü, et ka napsutamises on
estli merimees parem paljudest teistest
rahvustest, kes vastavalt temperamendile
ja mentaliteedile muutuvad nutvates
- sentimentaalsetes - või laulvates
narmides viina uimas, ning kaotavad
sellega koha ja palju oma väärtu-
sist merimehena.

On üldiselt teada, et eestlase ka
rüetud paremini teistest merimeestest.

Neist asjaoludest peame järe-
ldama, et eestlase tahe on paremusel
ja loomulik, et selle püüde tagajärg
on ka isiku enda väärtsuse tõus.

Eesti lauas iga noorem mehe-
sus tunneb igaühe spleissi ja kroo-
pe, kuma välislaeva sama astme
merimehel on see alles tundmata.

53
Suurrahvaste merimehed oskavad
peamiselt alustada oma keelt, kuid
juhtival kohal teevad eesti merimees
valdab kõne keelt ja see on harilik
vähe. Ja on loomulik, et selline in-
imees, kes kõike õpib ja paremusele
püüab, ise järjest areneb ja muutub
kõigis oma elu ja mõtteväljen-
dusis intelligentsumaks.

Umbes kolm kuuni neli aastat
tagasi, kui valitses üldine majandus-
lik depressioon, kui iga riik an-
dis seedusi oma tööliste vaistele
ja vallandati välismaalased, kuiti
sajad eestlased samal ajal, kas
siis kompanii või kapteni riisil
vastutusel, sõitsid välismaale.
Tähelel, pidid oluma mehed koo-
rum või teised - sest harva kuigi
välismaalase huvi vaistes punktast
inimamastusest. Võibolla kuusis üles

va küsimus, kas end pole see erine-
leupidamine tingitud Eesti merime-
he orjameelsusest, kutsumise eestlasi
ka „white niggers“, aga see arvamus
ja sõna on täiesti vale selles mõttes
est see arvamus on tunduvalt
radikaalsem nende poolel kui pole meri-
mehed, vaid sõidavad laevas, et
näha „kauged rannid“, kuid näivad
vaid kasvusi töös, mis ületab nende
mõistuse ja päe. Siis siunatakse
need, kellele see elu on eumoolne
ja rahumeelne. Ja selliste arvamine ei mõ-
juta Eesti merimehe reputatsiooni
mitte üsna, ega tee midagi talle
mõeldu.

Kuid vabam on küsimus, kas
onavad oma kodumaal merimeestest
eestlased ise, sest kuigi Eesti merimees
on tunnustatud igal pool hästi meri-
meheks ja ka armunud inimeseks,

61
peab ütlema, on see alusand hoopis
teine eestlaste mitte merimeeste
silmis, eriti väike Linnades, kus nä-
hakse merimehes mingit võimadust
kasvatusest ja verhiinest olemist.
Ei saa midagi parata merimees,
kui viisid võidakse selliseid
seisunditest kinnitada - saavad tüüp-
tult vaid haleda seda väikekodan-
like pimedust ja loota ka nende
silma avaneist.

M. M. M.
15. aprillil 1938.